

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
A STUDY OF LEARNER-CENTERED LEARNING MANAGEMENT OF
SOCIAL STUDIES TEACHERS AT BUDDHIST SCRIPTURE SCHOOL
IN UBON RATCHATHANI PROVINCE

¹ราชันย์ ศรีตา และ ²ธีรชัย บุญมา

¹Cherdpong Ngorknavung and ²Tatchawat Laosuwan

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ประเทศไทย
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

¹piyadham@windowslive.com

Received December 25, 2020; Revised February 12, 2021; Accepted March 20, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังคมศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียน

¹ นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.92$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา โดยจำแนกตามเพศ การศึกษา ประสบการณ์สอน ที่แตกต่างกัน พบว่า ครูสังคมศึกษาที่มีเพศ การศึกษา ประสบการณ์สอน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกัน 3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านปัญหา คือ 1) ครูบางท่านยังจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตรของสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) การจัดการเรียนรู้บางรายวิชายังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) การวัดผลประเมินผลบางรายวิชาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) ครูบางท่านยังขาดทักษะการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงโรงเรียนยังขาดสื่อที่เหมาะสม และไม่เพียงพอต่อการใช้ในการจัดการเรียนรู้ ด้านข้อเสนอแนะ คือ 1) โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ตรงและตอบสนองต่อหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารควรสนับสนุนให้คณะครูและบุคลากร เข้ารับการอบรมเรื่องการประเมินผล เพื่อให้การวัดผลประเมินผลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) ครูและบุคลากร ควรมีการวางแผน นิเทศ ติดตามการเตรียมการสอน 4) ควรมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

The objectives of this research were as the followings: 1) To study the learner-centered learning management of Social Studies teachers at the General Buddhist Scripture Schools in Ubon Ratchathani Province; 2) To comparatively study the learner-centered learning management of Social Studies teachers at the General Buddhist Scripture Schools in Ubon Ratchathani Province as classified by genders, educational levels and teaching experiences; and 3) To study the problems, obstacles and suggestions of the learner-centered learning management of Social Studies teachers in the General Buddhist Scripture Schools in Ubon Ratchathani Province. The research methodology was a survey research. The population for this research included 120 Social Studies teachers in the General Buddhist Scripture Schools in Ubon Ratchathani Province teaching in the academic year 2018. The research tools were questionnaires with the

reliability at .95. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The findings of this research were as follows. 1. The overall learner-centered learning management of Social Studies teachers in the General Buddhist Scripture Schools in Ubon Ratchathani Province was at a high level ($\mu = 3.76$). When it was considered by aspect, it was found that all the aspects were at a high level. 2. The results of comparative opinions of Social Studies teachers towards the learner-centered learning management according to the classification of different genders, educational levels and teaching experiences were different in both overall and by aspect. 3. The problems, obstacles and suggestions for the learner-centered learning management of Social Studies teachers in the General Buddhist Scripture Schools in Ubon Ratchathani Province were as follows. In problems and obstacles: 1) Some of the teachers still scarcely manage the lesson in accordance with the curriculum of the school and The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008); 2) The learning management in some subjects was not efficient and effective; 3) The assessment and evaluation of some subjects were not efficient and effective; 4) Some of the teachers still lacked the skills in developing educational media, innovations and technologies; moreover, the schools still lacked proper media and the available ones were not sufficient for learning management. In suggestions: 1) The schools should enhance the teachers to analyze the curriculums in order to set the processes of instruction management in accordance with the curriculum of the schools; 2) The administrators should support the teachers and school personnel to be trained in the assessment and evaluation to be efficient and effective; 3) The teachers and school personnel should plan, supervise and follow-up the instruction; 4) The educational media, innovations and technologies should be developed.

Keyword: the Learner-centered Learning Management, the General Buddhist Scripture Schools

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย กระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม การรับส่งข้อมูล และวิทยาการต่างๆ การแพร่ขยายของวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจและการค้าระดับโลกในระบบการค้าเสรี จากการที่ประเทศพัฒนามีปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลก ความสามารถที่

จะรับถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะของฝีมือแรงงานหรือการเตรียมคนให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ล้วนแต่ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือวิธีการที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ และความต้องการของตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่แนวคิดการจัดการศึกษามีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเฉพาะดังกล่าวได้(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 1-3)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจน เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์หลักของการปฏิรูปการศึกษา ดังสาระที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ว่า “การศึกษามีความสำคัญสูงสุดและมีบทบาทต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ฉะนั้น ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” (มาตรา 5) และสาระในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (มาตรา 20) ทั้งนี้สถานศึกษาจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้การสอนที่มีประสิทธิภาพ (มาตรา 21) และจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 24) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542:22-31)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปัจจุบันสังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ แก่พระภิกษุสามเณรเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรมประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา การดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรหลักที่ควบคุม

ส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยตรง ส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์ และได้กำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2561: 2)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในฐานะหน่วยงานที่สนับสนุนส่งเสริมการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตระหนักดีว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพและการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถแข่งขันในสังคมโลก ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ การปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนสามารถนำประสบการณ์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนานักเรียน ให้ก้าวทันสู่สังคมอาเซียนและสังคมโลก (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2560:1-5)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 25 แห่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีการจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอนให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานชาติ และมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่ดี (โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี, <http://www.monknews.net/schoolworld/ubonratchathani>) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดดัชนีคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2561-2564 ตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 50 ขณะที่ผลสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ หรือพินิจของนักเรียนอายุ 15 ปี ตั้งเป้าหมายเพิ่มคะแนนระดับ 500 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, <http://www.niets.or.th>.)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์สอน
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้แก่ ครูสังคมศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 120 รูป/คน ตามวิธีคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ตามสูตรทาร์ยามาแน

2. ขอบข่ายด้านเนื้อหา

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอนและ 4) ด้านการวัดและประเมินผล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์สอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) กำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี แบบสอบถามปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความสมบูรณ์และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้จะใช้สถิติเชิงบรรยายเป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และเสนอค่าสถิติเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปผู้ให้ข้อมูลวิเคราะห์ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เป็นรายข้อรายด้านและโดยรวมทั้งฉบับเพื่อใช้ในการประเมินค่าและแปลความหมายของคะแนน โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน โดยวิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของประชากรแต่ละกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบบรรยายความเรียง

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี สรุปผล ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.92$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.17$) 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76$) และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.76$)

2. ผลการเปรียบเทียบเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลจากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี คือ

- 1) ครูบางท่านยังจัดการเรียนการสอนไม่ปฏิบัติตามหลักสูตรของสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2) การจัดการเรียนรู้บางรายวิชาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 3) การวัดผลประเมินผลบางรายวิชาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 4) ครูบางท่านยังขาดทักษะการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงโรงเรียนยังขาดสื่อที่เหมาะสมและไม่เพียงพอต่อการใช้ในการจัดการเรียนรู้

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีข้อควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังคมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น แม้บทบาทของครูจะดูสบายกว่าเดิมในขณะสอน แต่ครูผู้สอนจำเป็นต้องทำงานหนักในช่วงก่อนสอน คือ การเตรียมการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ครูต้องสามารถประเมินสถานการณ์ และตัดสินใจว่าควรปรับเปลี่ยนอย่างไรผู้เรียนจึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งทักษะการประเมินปรับเปลี่ยนหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ เป็นทักษะที่ต้องอาศัยประสบการณ์การฝึกฝน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) เป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิดคนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยิน การสัมผัสการอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถามผู้ใหญ่ มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขันหรือความไม่มีระเบียบวินัยสิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนเพื่อที่ผู้สอนจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงกับความสามารถ และได้เต็มศักยภาพของผู้เรียนทฤษฎีการเรียนรู้เหล่านี้ เป็นเครื่องมือสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ครูสอนจะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กการเรียนรู้โดยใช้สัตว์และมนุษย์เพื่อนำมาสู่ทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ มากมายซึ่งผู้สอนจะสามารถนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเลือกและปรับใช้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ (สารานุกรมเสรี, <https://th.wikipedia.org/wiki>) และสอดคล้องกับสลิตา รินสิริ (2558 :74-75) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ เปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอน

สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

1.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 8 กลุ่มสาระ คือ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี 8) ภาษาต่างประเทศและมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัยและศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณร ในฐานะที่เป็น ศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดการหลักสูตรของทาบ (Taba อ้างถึงในสุนีย์ ภูพันธ์, 2556:15). ที่ได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบและส่วนประกอบด้านต่างๆ ที่สำคัญของหลักสูตรที่หลอมรวมกันเป็นหลักสูตรคุณภาพที่ใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้าต้องการให้หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้ใช้ควรนำแนวทางนั้นไปทดลองและปรับใช้ในการเรียนการสอนให้เห็นจริง จึงจะส่งผลให้หลักสูตรนั้นกลายเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับพระมหากษัตริย์ รตนวชิโร (2557:84) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านกิจกรรมการสอน ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน

1.2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีการจัดการเรียนรู้ที่ดีของครูสอนหรือผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมที่เรียนรู้ เกิดทักษะหรือมีความชำนาญใน เนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู้ เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูขันตวิโรภาส (2556 : 82-83) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกบาลี เขตยานนาวา-สาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้ง 6 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ 1.ด้านการเรียนการสอน 2. ด้านหลักสูตร 3. ด้านการวัดและประเมินผล 4. ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน 5. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 6. ด้านสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของครูจำแนกตามสถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสูงสุดแผนกสามัญ วุฒิการศึกษาสูงสุดแผนกบาลีและภูมิลำเนา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

1.3 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนให้ความสำคัญกับสื่อการสอนที่จัดเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ครูผู้สอนเลือกและใช้สื่อการสอนได้เหมาะสมกับบทเรียน ทำให้การเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ จังหวัดอุบลราชธานี มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระครูสังฆรักษ์ชิษณุพงศ์ สนมิมโคโค (2557:68-69) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการใช้สื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมด้านหลักสูตร ด้านการวัดผล ประเมินผลและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการบริหารการศึกษา ด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านหลักสูตรด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีกระบวนการการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อตรวจสอบและตัดสินเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนและยังเป็นข้อมูลที่สามารถบอกถึงการสอนของครูอีกส่วนหนึ่งด้วย เพราะผลการประเมินที่ได้รับเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูเป็นสำคัญ หากได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจข้อบกพร่องไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวนักเรียนฝ่ายเดียว กิจกรรมการสอน จุดมุ่งหมายของการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีในการสอนของครูก็อาจผิดพลาดบกพร่องด้วยก็ได้ การวัดผลการเรียนของนักเรียน จึงเป็นการวัดผลการสอนของครูในขณะเดียวกันด้วย สอดคล้องกับพระครูปลัดจันทน์ ทนตจิตโต (2556:98-100) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ผลการวิจัยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็น

อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านวัสดุสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ตามลำดับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่าครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างกันมีความเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านครูก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่าง

2. ผลการเปรียบเทียบเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังกัดมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีคุณวุฒิ และประสบการณ์ในการสอนต่างกันย่อมเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีประสบการณ์ในวิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญในการสอน สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนและยอมรับศักยภาพของผู้เรียนว่ามีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง ทำให้ผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบผลสำเร็จ ส่วนเพศก็เป็นปัจจัยที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนที่บูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ดังนั้นจากผลการวิจัย จึงพบว่าเพศบรรพชิต ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับหลักธรรมคำสั่งสอนมากกว่าเพศอื่น จึงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของประพิทย์ สุภาวหา (2557 :91-92) ที่ศึกษาวิจัยการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

3. ผลจากการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังกัดมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

3.1 ปัญหาอุปสรรค

- 1) ครูบางท่านยังจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตรของสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- 2) การจัดการเรียนรู้บางรายวิชายังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 3) การวัดผลประเมินผลบางรายวิชายังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 4) ครูบางท่านยังขาดทักษะการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมถึงโรงเรียนยังขาดสื่อที่เหมาะสม และไม่เพียงพอต่อการใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.2 ข้อเสนอแนะ

1) แนวทางการจัดหลักสูตร โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ตรงและตอบสนองต่อหลักสูตรของสถานศึกษา และตอบสนองต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านการประเมินผล ผู้บริหารควรสนับสนุนให้คณะครูและบุคลากร เข้ารับการอบรมเรื่องการประเมินผล เพื่อให้การวัดผลประเมินผลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ครูและบุคลากร ควรมีการวางแผนการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ทางโรงเรียนควรนิเทศ ติดตามการเตรียมการสอน ของครูเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

4) แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยให้ทางโรงเรียนจัดการอบรมครูและบุคลากร ในสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรมีการสนับสนุนการซื้อ ผลิต จัดหาสื่อให้เหมาะสม และเพียงพอต่อการใช้งาน แต่งตั้งคณะกรรมการ ในการนิเทศติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อรวมทั้งให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้สื่อเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูสังกัดมศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้ ได้องค์ความรู้ที่อาจเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวทางการจัดหลักสูตร โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ตรงและตอบสนองต่อหลักสูตรของสถานศึกษาและตอบสนองต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้คณะครูและบุคลากร เข้ารับการอบรมเรื่องการประเมินผล เพื่อให้การวัดผลประเมินผลเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ครูและบุคลากร ควรมีการวางแผนการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ทางโรงเรียนควรนิเทศ ติดตามการเตรียมการสอนของครูเพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น นอกจากนั้นควรมีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยให้ทางโรงเรียนจัดการอบรมครูและบุคลากรในสถานศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรมีการสนับสนุนการซื้อ ผลิต จัดหาสื่อให้เหมาะสม และเพียงพอต่อการใช้งาน แต่งตั้งคณะกรรมการ ในการ

นิเทศติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อรวมทั้งให้นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้สื่อเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ:คุรุสภา.
- ประพิทย์ สุภาวหา. (2557). การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 4.
- พระครูขันตวิโรภาส.(2556).การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีเขตยานนาวา-สาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดจันทน์ ทนตจิตโต. (2556). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์ชัชฌพงษ์ สุนติมโคโค. (2557). การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาพงษ์รัช รตนวชิโร.(2557).การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นวันที่ 31 ตุลาคม 2561:<http://www.monknews.net/schoolworld/ubonratchathani>.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) จัดการประชุมทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA”.สืบค้นวันที่ 31 ตุลาคม 2561: <http://www.niets.or.th>.
- สลิตา รินสิริ. (2558). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สารานุกรมเสรี, การขยายตัวของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2561, <https://th.wikipedia.org>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.(2560). การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. กรุงเทพฯ

: กรมการศาสนา.

_____. (2561). คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญ. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุนีย์ ภูพันธ์. (2556). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: พลอยการ

พิมพ์.